

DECIZIE

23 octombrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Nina Vascan

examinând recursul declarat de Aurel Cojuhari, reprezentat de Mihail Durnescu,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Tamara Cojuhari
împotriva lui Aurel Cojuhari cu privire la rezoluțiunea contractului de donație în
cazul stării de nevoie și anularea înregistrării dreptului de proprietate,

împotriva deciziei din 12 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost
admis apelul declarat de Tamara Cojuhari, reprezentată de avocatul Vladimir Kovali,
a fost casată hotărârea din 11 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și a
fost emisă o nouă hotărâre de admitere a acțiunii,

c o n s t a ț ă:

La 13 aprilie 2017 Tamara Cojuhari a depus cerere de chemare în judecată
împotriva lui Aurel Cojuhari cu privire la rezoluțiunea contractului de donație în
cazul stării de nevoie și anularea înregistrării dreptului de proprietate (f.d. 3).

În motivarea acțiunii reclamanta Tamara Cojuhari a indicat că în baza
contractului de donație nr. 2069 din 17 iunie 2007, autentificat de notarul public
Angela Cobăneanu, i-a donat lui Aurel Cojuhari proprietatea sa din mun. Chișinău,
str-la. Victor Crăsescu xxxxx.

Reclamanta a menționat că donația a fost efectuată cu speranța că donatarul va
avea grijă atât de bunurile imobile cât și de ea, prin sprijin și ajutor la bătrânețe. La
23 iunie 2009, în temeiul contractului de donație nr. 2069 din 17 iunie 2007,
donatarul și-a înregistrat dreptul de proprietate în Registrul bunurilor imobile.

Reclamanta a susținut că din ziua semnării contractului de donație și până în
prezent, donatarul nu are grijă de bunurile imobile primite prin donație, deoarece
toate cheltuielile de întreținere a bunurilor sunt suportate de ea, inclusiv impozitul
funciar și pe bunuri imobile.

Reclamanta a punctat că multiplele discuții și somația expediată în adresa
pârâtului nu a avut efect pozitiv în onorarea obligațiunilor de donatar, respectiv a
ajuns la ferma convingere că bunurile imobile odată cu înaintarea ei în vârstă nu vor

fi supravegheate și întreținute, iar sprijinul, ajutor și promisiunea pârâtului nu va fi, precum n-a fost până la moment. În perioada când a făcut donația, starea ei financiară și fizică era considerabil mai bună decât în prezent.

Reclamanta a solicitat admiterea acțiunii, rezolvirea contractului de donație din 17 iunie 2007, autentificat de notarul public Angela Cobăneanu și restituirea bunurilor donate.

La 28 martie 2018 Tamara Cojuhari a depus cerere de concretizare a pretențiilor, prin care a solicitat rezoluțiunea contractului de donație din 17 iunie 2007, autentificat de notarul public Angela Cobăneanu, anularea înregistrării dreptului de proprietate a lui Aurel Cojuhari asupra 1/5 cotă parte din bunurile imobile cu nr. cadastral xxxxx, xxxxx, xxxxx, xxxxx, xxxxx, situate în mun. Chișinău, stradela Victor Crăsescu xxxxx și înregistrarea dreptului său de proprietate asupra 1/5 cotă parte din bunurile imobile cu nr. cadastral xxxxx, xxxxx, xxxxx, xxxxx, xxxxx, xxxxx, situate în mun. Chișinău, stradela Victor Crăsescu xxxxx.

Prin hotărârea din 11 aprilie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Central, acțiunea depusă de Tamara Cojuhari, a fost respinsă (f.d. 63, 69-71).

Prin decizia din 12 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Tamara Cojuhari, reprezentată de avocatul Vladimir Kovali, a fost casată hotărârea din 11 aprilie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Central și a fost emisă o nouă hotărâre prin care a fost admisă acțiunea depusă de Tamara Cojuhari și a fost rezoluționat contractul de donație din 17 iunie 2007, încheiat între Tamara Cojuhari și Aurel Cojuhari, autentificat de notarul public Angela Cobăneanu și a fost anulată înregistrarea dreptului de proprietate a lui Aurel Cojuhari asupra 1/5 cotă-parte din bunurile imobile cu nr. cadastral xxxxx, xxxxx, xxxxx, xxxxx, xxxxx, situate în mun. Chișinău, stradela Victor Crăsescu, xxxxx. Totodată, a fost dispusă înregistrarea dreptului de proprietate a Tamarei Cojuhari asupra 1/5 cotă-parte din bunurile imobile cu nr. cadastral xxxxx, xxxxx, xxxxx, xxxxx, xxxxx, xxxxx, situate în mun. Chișinău, stradela Victor Crăsescu xxxxx.

La 19 iulie 2019 Aurel Cojuhari, reprezentat de Mihail Durnescu a declarat recurs împotriva deciziei din 12 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, care suplimentar a fost completat prin recursul din 24 septembrie 2019 și a solicitat admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea cererii de recurs, recurentul Aurel Cojuhari, reprezentat de Mihail Durnescu a indicat că soluția instanței de apel contravine normelor de drept material și procedural.

Recurentul a susținut că facturile pentru energia electrică, gaz, internet și telefonie fixă anexate la actele și lucrările cauzei au apărut accidental la intimată, or aceasta să le avut pe toate urma să le depună consecutiv, însă după cum se evidențiază sunt doar pentru câteva luni și ani diferiți.

Recurentul a menționat că carnetul de pensionare a Tamarei Cojuhari confirmă că intimata este pensionară din anul 2012, însă până în prezent activează la Teleradio-Moldova, fapt confirmat prin probele anexate la materialele cauzei (f.d. 100-109). De fapt, intimata nu a confirmat starea materială precară, or probele anexate în susținerea acestei poziții nu sunt acte confirmative precum concluzia de la autoritatea locală, lipsa bunurilor mobile și imobile, lipsa surselor financiare ce pot fi confirmare de conturile bancare.

Recurentul a relevat că nu a fost probată că nu are grijă de bunul imobil. De fapt, a efectuat reparație la bunul imobil donat și a construit un beci.

Recurentul a relatat că instanța de apel contrar prevederilor art. 372 Cod de procedură civilă a acceptat prezentarea unor noi probe, și anume extrasul din contul de contribuții sociale și graficul creșterii prețurilor de consum.

Recurentul a remarcat că situația materială precară a intimatei nu a fost stabilită de instanța de apel. De altfel, este gata să o ajute și financiar.

La 31 iulie 2019 și 24 septembrie 2019, în adresa intimatei Tamara Cojuhari a fost expediată copia recursului și recursului suplimentar declarat de Aurel Cojuhari, reprezentat de Mihail Durnescu (f.d. 157, 175).

La 14 august 2019 Tamara Cojuhari, reprezentată de avocatul Vladimir Kovali a depus referință la recursul declarat de Aurel Cojuhari, reprezentat de Mihail Durnescu, prin care a solicitat declararea recursului ca inadmisibil (f.d. 160-161)

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Cod de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 25 septembrie 2019, a considerat admisibil recursului declarat de Aurel Cojuhari, reprezentat de Mihail Durnescu și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

Studiind materialele dosarului Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Aurel Cojuhari, reprezentat de Mihail Durnescu, este întemeiat și urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 117 alin. (1) din Codul de procedură civilă, probe în cauze civile sînt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a cauzei.

În conformitate cu art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. În conformitate cu art. 121 Codul de procedură civilă, instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

Iar, în conformitate cu art. 130 alin. (1) Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Din materialele cauzei rezultă cu certitudine că la 17 iunie 2007, între Tamara Cojuhari și Aurel Cojuhari, a fost încheiat contractul de donație nr. 2069, potrivit căruia donatorul Tamara Cojuhari a donat donatarului Aurel Cojuhari 1/5 cotă-parte din bunul imobil, situat în mun. Chișinău, str-la. V. Crăsescu (f.d. 33, 33 verso).

Ulterior, la 13 aprilie 2017 Tamara Cojuhari a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Aurel Cojuhari cu privire la rezoluțiunea contractului de donație în cazul stării de nevoie și anularea înregistrării dreptului de proprietate.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță prin hotărârea din 11 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, a respins acțiunea depusă de Tamara Cojuhari (f.d. 63, 69-71).

Judecând pricina în ordine de apel, instanța de apel a conchis asupra necesității admiterii apelului declarat de Tamara Cojuhari, reprezentată de avocatul Vladimir Kovali, casării hotărârii din 11 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central și emiterii unei noi hotărâri de admitere a acțiunii depuse de Tamara Cojuhari. Astfel, a fost rezoluționat contractul de donație din 17 iunie 2007, încheiat între Tamara Cojuhari și Aurel Cojuhari, autentificat de notarul public Angela Cobăneanu și a fost anulată înregistrarea dreptului de proprietate a lui Aurel Cojuhari asupra 1/5 cotă-parte din bunurile imobile cu nr. cadastral xxxxx, xxxxx, xxxxx, xxxxx, xxxxx, situate în mun. Chișinău, stradela Victor Crășescu, xxxxx. Totodată, a fost dispusă înregistrarea dreptului de proprietate a Tamarei Cojuhari asupra 1/5 cotă-parte din bunurile imobile cu nr. cadastral xxxxx, xxxxx, xxxxx, xxxxx, xxxxx, xxxxx, situate în mun. Chișinău, stradela Victor Crășescu xxxxx.

Pentru a decide astfel, Curtea de Apel Chișinău a reținut prevederile art. 827 alin. (1) și 836 alin. (1) Cod civil.

Instanța de apel având în susținere normele menționate supra, a constatat că soluția primei instanțe contravine normelor de drept material și probatoriului administrat.

Astfel, Curtea de Apel Chișinău a conchis că, la caz, sunt întrunite condițiile de rezoluțiune a contractului de donație, or Tamara Cojuhari are o vârstă înaintată de 63 de ani, nu este beneficiara unei pensii de întreținere în măsura necesităților și nu are persoane care să-i poată acorda ajutor material și susținere morală.

Totodată, instanța de apel a reținut că coșul minim de consum a crescut substanțial în comparație cu situația din momentul încheierii contractului, respectiv în speță, se atestă starea de imposibilitate a donatorului de a-și asigura întreținerea corespunzătoare, care nu a fost cauzată de voința și acțiunile acestuia.

Însă, instanța de recurs constată că, concluziile instanței de apel cu privire la netemeinicia hotărârii primei instanțe sunt incorecte, rezultate din aplicarea greșită și interpretarea eronată de către instanța de apel a normelor de drept material aplicabile la caz, precum și aprecierea incorectă a probelor prezentate.

La caz, Colegiul lărgit va raporta circumstanțele prezentate mai sus la normele de drept relevante speței, pe care le va aplica în redacția anului 2017. Or, conform art. 6 alin. (1) din Codul civil, legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.

În conformitate cu prevederile art. 827 alin. (1) Cod civil, prin contract de donație, o parte (donator) se obligă să mărească din contul patrimoniului său, cu titlu gratuit, patrimoniul celeilalte părți (donatar).

Conform art. 836 al aceluiași Cod, dacă donatorul, după executarea donației, nu mai este în stare să-și asigure o întreținere corespunzătoare și să-și îndeplinească obligațiile legale de întreținere față de terți, poate cere de la donatar restituirea bunurilor donate pe care acesta le mai posedă. Cererea de restituire este inadmisibilă când donatorul și-a provocat intenționat sau prin culpă gravă starea de nevoie.

Așadar, dispozițiile legale citate supra, instituie dreptul donatorului de rezoluțiune unilaterală a contractului de donație executat în cazurile când este în imposibilitate de a-și asigura întreținerea corespunzătoare și să-și execute obligațiile legale față de terți.

De altfel, donatorul va fi îndreptățit în rezoluțiunea unilaterală a contractului de donație executat, doar în cazul în care donația va pune în pericol propria întreținere corespunzătoare sau/și în cazul în care aceasta ar periclita executarea obligațiilor legale ale donatorului de întreținere a altor persoane.

În aceste condiții, este de înțeles și faptul că circumstanțele și obligațiile care fac posibilă rezoluțiunea contractului de donație executat, să nu existe la momentul încheierii contractului de donație, dar să se nască după încheierea lui, iar aceste împrejurări trebuie să înrăutățească starea patrimonială a donatorului în așa măsură, încât ar surveni pericolul propriei întrețineri corespunzătoare sau/și acestea ar periclita executarea obligațiilor legale ale donatorului de întreținere a altor persoane.

Colegiul reține că poate constitui situații de „stare de nevoie” inclusiv cazurile în care veniturile donatorului s-au redus în măsura în care acestea nu-i mai permit să-și asigure atât sieși, cât și persoanelor pe care le are la întreținere legală, întreținerea corespunzătoare; intervenirea unor situații neprevăzute, cum ar fi devenirea donatorului invalid etc. Starea de nevoie determină rezoluțiunea contractului de donație numai dacă a intervenit de la sine, fără ca donatorul să și-o fi provocat în mod intenționat sau prin culpă gravă, în caz contrar instanța urmând să respingă acțiunea conform art. 836 alin. (2) Codul civil.

În temeiul celor expuse supra, Colegiul consideră că prima instanță corect a constatat că Tamara Cojuhari nu a prezentat careva probe concludente și pertinente care să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor sale. Or, reclamanta Tamara Cojuhari însăși prin cerea de concretizare a pretențiilor, a reconfirmat că este angajată în câmpul muncii și primește un salariu în mărime de circa 3,5-4 mii lei, iar pensia pentru limită de vârstă constituie 1500 de lei (f.d. 56).

La acest capitol, instanța de recurs evidențiază că din certificatele de salariu eliberate reclamantei Tamara Cojuhari pentru perioada 2007-2010, se atestă că ultima a avut un salariu mediu lunar pentru anul 2007 în mărime de 1800 de lei, pentru anul 2008 în mărime de 4020 de lei, pentru anul 2009 în mărime de 3330 de lei, iar pentru anul 2010 în mărime de 3392 de lei (f.d. 8, 9).

Prin urmare, Colegiul lărgit constată că veniturile obținute de Tamara Cojuhari până și după încheierea contractului de donație nr. 2069 din 17 iunie 2007, nu sunt mai mici decât cele dobândite în momentul înaintării prezentei acțiuni, circa 4500 de lei, nefiind astfel demonstrată imposibilitate de a-și asigura întreținerea corespunzătoare.

În această conjunctură, instanța de recurs consideră neîntemeiată concluzia instanței de apel precum că reclamanta Tamara Cojuhari a demonstrat starea sa de nevoie și faptul că nivelul său de trai s-a înrăutățit după executarea contractului de donație, deoarece contravine celor expuse supra, cât și materialului probator anexat la dosar.

În această ordine de idei, Colegiul lărgit conchide că intimata/reclamantă Tamara Cojuhari, contrar prevederilor art. 118 din Codul de procedură civilă, nu a probat cele invocate în cererea de chemare în judecată și argumentele aduse în cadrul examinării cauzei nu au fost dovedite prin probe pertinente și concludente care să denote starea de nevoie.

Mai mult ca atât, argumentul reclamantei Tamara Cojuhari că donatarul Aurel Cojuhari nu supraveghează și în întreținere bunul imobil donat, nu a fost demonstrat și nici nu poate constitui temei de admitere a acțiunii privind rezoluțiunea contractului de donație nr. 2069 din 17 iunie 2007, or prevederile art. 836 alin. (2) Codul civil, stabilesc expres în ce condiții poate fi rezoluționat contractul de donație.

Cu referire la argumentul reclamantei/intimatei Tamara Cojuhari că tot mai des se adresează la medici, iar costul tratamentelor sunt mai costisitoare, instanța de recurs conchide că este pus declarativ, or în sensul dat nu au fost prezentate careva probe confirmative.

În temeiul celor constatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că hotărârea primei instanțe a fost adoptată în limitele competenței, reieșind din temeiurile și obiectul acțiunii, iar în rezultat prima instanță corect a respins acțiunea depusă de Tamara Cojuhari.

În consecință, instanța de recurs reține ca greșită și contrară prevederilor normelor de drept material enunțate, concluzia instanței de apel de casare a hotărârii primei instanțe și emitere a unei noi hotărâri de admitere a acțiunii depusă de Tamara Cojuhari, fiind astfel întemeiată critica recurentului Aurel Cojuhari, reprezentat de Mihail Durnescu că instanța de apel și-a fundamentat concluzia pe aplicarea eronată a normelor de drept material și pe argumentele apelantei/reclamantei Tamara Cojuhari.

Ca urmare a celor reținute supra, în sensul art. 6 alin. (1) al CEDO, instanța de recurs ține să menționeze că, instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, să prezinte noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse aprecierii. De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu să se rezume doar la probarea concluziilor unei părți.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că circumstanțele pricinii au fost constatate de prima instanță, însă normele de drept material au fost aplicate eronat de către instanța de apel și nu este necesară verificarea suplimentară a cărorva dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Aurel Cojuhari, reprezentat de Mihail Durnescu, de a casa decizia instanței de apel și de a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) și art. 445 alin. (2), (3) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Aurel Cojuhari, reprezentat de Mihail Durnescu.

Se casează integral decizia din 12 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 11 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Tamara Cojuhari împotriva lui Aurel Cojuhari cu privire la rezoluțiunea contractului de donație în cazul stării de nevoie și anularea înregistrării dreptului de proprietate.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Maria Ghervas

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Nina Vascan